

นักวิชาการจุฬาลงกรณ์ฯ 'สัมปทานน้ำมัน' ยก 'คำตอบแทน' สำคัญกว่าวิธีการ...ได้มา

หลังจากกลุ่มปฏิรูปพลังงานภาคประชาชนที่นำโดย น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ น.ส.ธนา โดติระกุล ออกมาคัดค้านการเปิดสัมปทานปิโตรเลียมรอบที่ 21 จนทำให้รัฐบาลตัดสินใจเลื่อนการเปิดสัมปทานออกไปเพื่อตั้งคณะกรรมการระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนหาข้อยุติในประเด็นต่าง ๆ ร่วมกันก่อนนำไปสู่การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ที่มุ่งเฉพาะกิจได้สะท้อนมุมมองจากนักวิชาการด้านพลังงานว่าท่าทีของรัฐบาลดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านพลังงานของไทยอย่างไร

ดร.จิตศักดิ์ บุญปรางทิพย์ หัวหน้าภาควิชาวิศวกรรมเครื่องแม่เหล็กและปิโตรเลียม คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า การเลื่อนเปิดสัมปทานออกไปทำให้ทางเลือกของประเทศไทยมีไม่มากนักปริมาณพลังงานสำรองของไทยจะลดลงเรื่อย ๆ หากติดโอกาสในการหาแหล่งพลังงานเพิ่มเติมหรือขุดเวลาออกไปก็ทำให้โอกาสของประเทศในการค้นพบปริมาณพลังงานสำรองลดลงเรื่อย ๆ ทางเลือกที่เหลือก็จะต้องนำเข้าก๊าซแอลเอ็นจีสุดท้ายการนำเข้าก๊าซก็จะตกไปสู่ประชาชนที่ใช้ไฟฟ้าทั่วประเทศ อย่างไรก็ตามมองว่าเป็นเรื่องน่าอินดีที่คนไทยตื่นตัวมาช่วยกันติดตามเรื่องการเปิดสัมปทานและถ้าหาก

พลุดูจะเจอกันด้วยเหตุด้วยผลปรับทัศนคติต่อกันเชื่อว่าหาทางออกในเรื่องนี้ได้เร็วที่สุด

“ปัญหวันนี้ไม่ได้อยู่ที่ส่วนแบ่งผลประโยชน์ที่รัฐจะได้รับต้องแยกเรื่องปริมาณการจัดเก็บกับวิธีการจัดเก็บออกจากกัน วิธีการจัดเก็บจะใช้ระบบใดก็ได้ภายใต้ระบบสัมปทาน 20-30 ปี กรมสิทธิอาจเป็นของเอกชนโดยรัฐมีหน้าที่กำกับติดตามตรวจสอบและออกกฎเกณฑ์ให้เอกชนนำเสนอข้อมูลทั้งหมดได้อยู่แล้วตามกติกา ปัจจุบันรัฐได้ค่าภาคหลวงตามปริมาณการผลิตได้ส่วนแบ่งกำไรประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์และถ้าเอกชนได้กำไรมากเป็นพิเศษก็จะได้รับส่วนแบ่งเพิ่มซึ่งระบบใหม่ในรอบที่ 21 จะมีโบนัสให้ภาครัฐด้วย”

ส่วนระบบแบ่งปันผลผลิตที่ภาคประชาชนเสนอนั้น ดร.จิตศักดิ์ กล่าวว่า แนวคิดเป็นเรื่องดีที่ปิโตรเลียมที่ขุดพบถือว่ายังเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐทั้งหมดแต่ในทางปฏิบัติรัฐต้องตั้งองค์กรใหม่ขึ้นมาดูแลเฉพาะคล้ายกับ ปตท.แต่มีอำนาจมากกว่าตอนแรกอาจดูดีแต่เวลาผ่านไปเมื่อนโยบายรัฐบาลและนักการเมืองเข้ามาข้องกับผลประโยชน์อันใหญ่อาจมีปัญหาตามมาได้เพราะต้องมีความพร้อมหลาย ๆ ด้าน...ที่สำคัญต้องมีประสิทธิภาพและความ

โปร่งใสด้วยปัจจุบันพบว่าบริษัทน้ำมันแห่งชาติของหลายประเทศที่ใช้ระบบที่เอสซีไม่สามารถตรวจสอบได้ เช่น ปิโตรเวียตนาม หรือแม้แต่ปิโตรนาสของมาเลเซียก็ตาม

ดร.จิตศักดิ์ กล่าวด้วยว่า การที่จะมองโลกในแง่ดีให้รัฐลงทุนสำรวจหาแหล่งปิโตรเลียมเมื่อเจอแล้วค่อยให้เอกชนมาผลิตภายใต้ระบบที่เอสซีเป็นข้อมูลที่ดีแต่เคลื่อนไหวช้าลิ้มว่าด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุดในเวลานี้ก็ยังไม่สามารถระบุได้ว่าพื้นที่ใดมีแหล่งพลังงานและมีปริมาณเท่าใด การจะถ่วงรื้อให้ก็ต้องเจาะสำรวจลงไปเท่านั้นและหลุมเดียวกันก็สามารถขุดขึ้นได้ การลงทุนสำรวจจึงมีความเสี่ยงสูงแต่ถ้ารัฐไม่ควรงบลงทุนในเรื่องนี้แต่ควรเอางบประมาณที่มาจากเงินภาษีของประชาชนไปดูแลเรื่องสาธารณสุขโรคภัยอื่น ๆ จะคุ้มมากกว่า

ด้าน ผศ.ดร.จิรวรรณ ชีวรุ่งโรจน์ รองผอ.สถาบันวิจัยพลังงานจุฬาฯ กล่าวว่า ระบบที่เอสซีมีกใช้กับพื้นที่หรือแหล่งพลังงานที่มีศักยภาพสูงเพราะรัฐมีเอกสิทธิ์ครอบครองกับเอกชนได้ แต่แหล่งพลังงานของไทยที่มีข้อมูลพบว่าเป็นแหล่งขนาดเล็กหากใช้เงื่อนไขก็จะไม่สามารถดึงดูดนักลงทุนได้ ซึ่งที่เอสซีจะทำได้ให้รัฐหรือประเทศอื่น ๆ หรือไม่ก็ต้องขึ้นกับว่ามี

เอกชนสนใจมาร่วมลงทุนหรือไม่ หลายประเทศที่ใช้ระบบนี้กำลังประสบปัญหา เช่น กัมพูชามีปิโตรเลียมแต่เอาขึ้นมาใช้ไม่ได้เพราะไม่มีเอกชนสนใจไปลงทุนหรืออินโดนีเซียจากที่เคยเป็นผู้ส่งออกน้ำมันปัจจุบันต้องออกจากโอเปกและเลิกส่งออกน้ำมันแล้วเก็บไว้ใช้ภายในประเทศเท่านั้น

ผลประโยชน์ที่รัฐจะได้รับขึ้นอยู่กับ การออกแบบปริมาณการจัดเก็บที่มีความสำคัญมากกว่าวิธีการ เช่น ถ้าใช้ระบบสัมปทานค่าภาคหลวงที่มีการจัดเก็บตามขั้นบันไดอาจสูงกว่า 15 เปอร์เซ็นต์ก็ได้ อย่างไรก็ตามฝ่ายทางออกร่วมกันพิจารณาศึกษาข้อมูลแล้วตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลด้วยเหตุและผลโดยเฉพาะเรื่องผลประโยชน์ อาจไม่จำเป็นต้องยึดติดกับรูปแบบโครงสร้างแบบหนึ่งอาจมีทั้งระบบสัมปทานระบบที่เอสซี และระบบจ้างบริการ

แต่ต้องไม่ลืมว่าหากมีการแก้กฎหมายแล้วเปิดช่องให้ภาครัฐใช้ข้อมูลพิเศษออกอย่างใดอย่างหนึ่งอาจเกิดข้อครหาหรือเป็นช่องโหว่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติและเรียกรับผลประโยชน์ตามมาด้วย นอกจากนี้ยังต้องมีการตั้งหน่วยงานใหม่ต้องมีบุคลากรที่มีความพร้อมสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาอีกพอสมควร

“ส่วนเคเห็นว่าวิธีการจัดเก็บควรมีระบบเดียวซึ่งระบบสัมปทานมีข้อดีคือรัฐไม่ต้องมีความเสี่ยงในการนำเงินไปลงทุนขุดเจาะสำรวจหลุมละ 50-60 ล้านบาท เป็นอย่างน้อยจะมากกว่าที่เสียอยู่กับพื้นที่ความลึก ประเภทชั้นหิน และการสำรวจเองไม่ได้หมายความว่าพบปิโตรเลียมถ้าไม่พบ สำหรับผมในฐานะนักวิชาการก็อาจเป็นเรื่องดีว่าหลุมที่ไม่พบแหล่งพลังงานแต่อาจไปคุ้มกับเงินภาษีที่เสียไป”

ยังไม่รู้ว่าจะต้องรอถึงเมื่อใดที่จะเปิดสัมปทานรอบใหม่แม้พลังงานสำรองของไทยจะยังไม่หมดจนที่แต่รอหรือลงเรื่อย ๆ ถ้ายังหาได้ไม่เพียงพอต่อการใช้ภายในประเทศก็ต้องนำเข้าซึ่งขึ้นอยู่กับฝ่ายการเมืองและการตัดสินใจต่าง ๆ ต้องอยู่บนพื้นฐานข้อเท็จจริง ส่วนปัจจัยทางการ

เมืองต้องชกออกไปก่อน

ด้าน ดร.รักไทย บุรพภาค นักวิชาการอิสระด้านพลังงานเห็นว่า การที่รัฐบาลเลื่อนการเปิดสัมปทานรอบที่ 21 ออกไปคงเป็นเพราะรัฐบาลกังวลว่าจะเกิดม็อบการเมืองชุมนุมต่อต้าน ทั้งนี้เห็นด้วยที่หลายฝ่ายโดยเฉพาะภาคประชาชนติดตามตรวจสอบเรื่องนี้อย่างถี่ถ้วนต้องไม่บิดเบือนข้อมูลเพราะปิโตรเลียมเป็นเรื่องวิทยาศาสตร์ที่จับต้องได้ไม่ใช่เรื่องไสยศาสตร์

ดังนั้นคนไทยทั้งประเทศต้องพึ่งข้อมูลจากคนที่รู้จริงคนที่เป็นักวิชาการ เศรษฐศาสตร์ปิโตรเลียม ธรณีวิทยาต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญตัวจริงเสียงจริงที่เคทำงานในสาขานี้ รวมถึงบริษัทน้ำมันนานาชาติไม่มีข้อยุติ ๆ ออกมาคัดค้านแล้วบอกว่าไทยมีน้ำมันมากถ้าหากมีมากจริงป่านนี้โอเปกคงเชิญไทยไปเป็นสมาชิกกันแล้ว

ระบบสัมปทานที่ไทยใช้อยู่ไม่มีอะไรเสียหายจะจัดเก็บวิธีไหนไม่สำคัญอยู่ที่ปริมาณการจัดเก็บมากกว่า...อย่างระบบไทยแลนด์ทริฟต์ที่กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติเตรียมไว้ใช้ในสัมปทานรอบที่ 21 มีการเรียกเก็บผลประโยชน์จากรัฐมากกว่าเดิมมีทั้งเงินให้เปล่าเงินที่เอกชนต้องไปช่วยท้องถิ่นรวมถึงการจ้างงานคนไทย

แต่ระบบที่เอสซีที่มีการอ้างถึงกันนั้นหลายประเทศมีปัญหา เช่น อินโดนีเซียมีปัญหาปิโตรนาสที่มีการคอร์รัปชั่นแต่ตรวจสอบไม่ได้ ถ้าหากมาใช้ในบริบทการเมืองแบบไทย ๆ อาจเกิดการทุจริตได้เช่นกัน

การเปิดสัมปทานปิโตรเลียมรอบที่ 21 เป็นเรื่องที่คนไทยทุกคนรอไม่ได้และอยากให้ “บักตู” พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีแสดงความกล้าหาญตัดสินใจโดยเร็วที่สุด...เพราะทุกวันนี้ไม่มีคนไทยคนใดที่พูดใช้พลังงานแม้แต่คนเดียวจึงเชื่อว่าน่าจะมี

เวลาสะสางปมปัญหาข้อขัดแย้งของคนในกลุ่มต่าง ๆ ให้ชัดเจนถูกต้อง เป็นธรรมเพื่อประชาชนเสียที.

ทีมข่าวเฉพาะกิจ : รายงาน